

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:
Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőn.
Ára évnegyedre 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. é. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. Előfizetés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.
A „nyitólétre” cikkek sora után 15 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás A K. KÖZLÖNY 1865-dik évi folyamára.

E lap megnagyobbított alakban díszes kiállítással fog új év elején kezdve megjelenni, előfizetési ára az eddigi maradván, u. m.

Egészévre . . . 12 forint.
Félévre . . . 6 „
Évnegyedre . . . 3 „

Az előfizetési pénz kiadó Stein János középutcai könyvkereskedésébe küldendő, hol a megrendelt példány pontos megküldéséről intézkedve van.

Schmerlinggel vagy Schmerling ellen?

(H. S.) A magyar kérdést Schmerlinggel és nem Schmerling ellen kell megoldani!

Ez a jelige, melyet egy Bécsben új-éven kezdve megindulandó magyar lap („Bécsi Híradó”) már mutatványszámában zászlójára tűz.

Nem levén barátai a gyanúsításnak, fülteszték, hogy Kecskeméthy ur — az említett lap alapítója — egészen át van batva azon hittől, miszerint nemcsak kell, hanem lehet is e fontos kérdést ily módon megoldani; azaz: midőn a magyar politikának a mostani viszonyok közt hasonló sarkpontot jelöl, egész sikerrel reméli azt, a magyar legitim jogérzet sérelme nélkül, igazolhatni.

Nem ismerjük érveit, s kíváncsiak vagyunk, hogyan fogja megoldani a nehéz feladatot, a melyet maga elébe tűzött.

De, ha szabad a mi batározott álláspontunkból, a mi csekély belátásunk szerint hozzászólni, részünkről e jeligének valami nagy varázserőt, e különös eszmének valami fényes diadalt nem ígérhetünk.

Megengedjük, hogy ez eszme nagy horderejű és igen kecsgetető; mert az államhajtó előreláthatólag meglepő könnyűséggel vezetné át azon fordulóponton, a mely körül — annyi elpazarolt gőzerő dacára — évek óta hasztalan kering; sőt, őszintén megvallva, magunk is örömeztetnénk rá sulyt, ha a kétkedés komor szelleme óvakodásra nem intene.

Fájdalom! minden eddigi tapasztalataink olyszerttek, hogy — valameddig az ellenkezőről meg nem győztünk — az egész „nagy horderejű” eszmében nem láthatunk egyebet, mint — egy pikáns ötletet, s habár ez önkényt eszünkbe juttatja a mesebeli embert, a kinek csakugyan sikerült kitalálni: hogy lehessen megmenteni a kecskét is a káposztát is? nem engedhetjük meg, hogy minket mesebél vett érvekkel győzzenek meg, s hazánk sorsára holmi pikáns ötletek gyakorolhassanak befolyást.

Egészen egyéb az, mi hasonló körülmények közt egy önmérettel bíró nemzetre hat, s mi alig hisszük, hogy az államminiszter ö excl-jának a Lajthán innen nagyobb pártja lenne, mint a mi a burocracia ezredeiből kitelik.

Nincs semmi közünk a nevekkel, semmi közünk a személyekkel.

De vannak nevek, vannak személyek, a kik sorsszerűleg arra hivatnak, hogy a közvélemény vagy a korona által a legmagasb diszpozeira emelve, mint egy vagy más eszme képviselői gyakoroljanak befolyást; személyek, a kiknek mindennapi értelemben vett személyiségük mintegy feloszlik azon dícsfényben, a mely őket körül sugározza; oly személyek, a kiknek különben tán egyszerű neve milliók érdekeit jelentő műszóvá lön a közélet által felavatva.

Ilyen nevek: Deák Ferencz, Schmerling lovag.

Minő két név!

Midőn az egyiket kiejtjük, mintha mondanók: jogfolytonosság, törvények szentsége, Magyarország integritása, practica sanctio, 1848, elévülhetlen jog stb.

Midőn a másikat kiejtjük, mintha mondanók: február 26-ki patens, jogelévülés elmélete, alkotmányos centralisatio, a magyar alkotmány és törvények felfüggesztése, octroy, provisorium stb.

Óvakodni kívánunk minden túlzástól, s az ellentéteket nem kívánjuk (nem is szükséges) élesebben felállítani, mint ezt a birodalmi tanács szónokai és a bécsi független sajtó tevő.

A fenebbi objectiv jellemű distinctiót is a most divatozókhoz képest méltán a kiméletebbek közé számíthatjuk. S mégis, imé, csak ez egyszerű alapon is mily képtelenségnek tűnik fel előttünk, hogy éppen csak azzal lehetne megoldani, a ki jogainak hátrányára tevő bonyolultta az alkotmányviszály kérdését, mely különben rég megoldható lett volna, s ma is békésen megoldható lenne, ha Dr. Giskra feddő szavai: „Önismeret és megtérés!” melyeket e szónok az államminiszter ur fanteuilje felé oly szigoruan hangoztatott, hatás nélkül nem hangzottak volna el.

Avagy hol van a jel, mely arra mutatna, hogy az államminiszter ö excja eddigi politikájával felhagyni kívánna.

Nem, nem! Ö excja nem eshetik a következetlenség vádjá alá, sőt elégtlenül hivatkozott a gyümölcsökre, melyeket politikájával Erdélyben aratott. Csoda-e ha vannak, a kik hiszik, hogy a magyar királyság anyá országában is hasonló gyümölcsöket kívánand maga számára biztosítani.

De tegyük fel, hogy az államminiszter ö excjára némi hatást tett azon találó hasonlat, melyben a bécsi „Debatte” az Erdélyben aratott gyümölcsöt nem annyira ananás mint vackkorral tevő párhuzamba; tegyük fel, hogy ö excja keblét mélyen megrendítették Kaiserfeldnek a birodalmi tanács alsó házában dec. 1-én mondott s a ház által „bravo”-kkal üdvözölt szavai: „A magyar országgyűlés csak az 1848-diki magyar választási törvény alapján lehetséges, s a ki a császárnak egy választási törvény octroyálását tanácsolja, az saját szavának és az alkotmánynak megszegését javallja!” tegyük fel, hogy egy törvénytörlesztő országgyűlést látandunk talánszszal Pesten megnyitni: valjon a közvélemény melyik rétegéből fog fölmerülni a párt, melyet azon hit boldogít s hivand a küzdőterre, hogy a magyar kérdés éppen Schmerlinggel, s csak is e névvel megoldandó?

Mi azon nézetben bátorodunk lenni, hogy a magyar kérdés csak is a magyar országgyűlés s a magyar király közt oldható meg!

Valamint Magyarország nem tagadja meg azon törvényeket, melyek által 1687-ben királyaink elsőszülöttségi joga, 1723-ban pedig a practica sanctio behozott, s valamint Magyarországnak nem czélja kiszakítani magát azon kötelekekből, melyek által sorsát önkényt az austriai dynastiához fűz: egy másfelől le kell mondania az osztrák államférfiaknak is azon ábrándról, miszerint Magyarország, e nagy test, minden anyagi és szellemi segélyforrásaival együtt, abszorbeáltassék!

Ez esetben nem kellene most ily kérdésekkel vesződnünk: „a magyar kérdés Schmerlinggel vagy Schmerling ellen oldandó e meg?” A nemzet s a király közö-e egy férfiú állott; csak vissza kell vonulnia, míg a nemzet királyával sorsát elintézi, s a kérdés azonnal meg lesz oldva, s e fogalom „alkotmányviszály” — bármennyire divatba hozta is — tán örökre feledve lesz.

Lapszemle.

A bécsi lapok, még azok is, melyek eddig nem egyszer egész ellenszenvvel s elfogultsággal utasíták vissza a magyar kérdés illetékességének még csak gondolatát is, mind tüzetesebben, s mind méltányosabb szempontból igyekeznek tisztázahozni olvasóikat e kérdés fontossága iránt.

Nevezetes és pedig kedvező fordulat jelegyanánt emelik ki különösen az irányunkban soba tulságos engedékenységét nem tanusított „Presse” egy pár cikkét, a melyekben higgadtabb szempont, s nemesebb jogérzet nyilvánul azon vezérelv mellett, a mit az igazság és önismeret önkényt kijelöl.

„A magyar kérdés — ugymond az említett lap dec. 17-diki füzcikkében — mind bathatósabbban nyomul előtérbe; nem lehet azt többé visszautasítani vagy contumacia alá vetni, s minthogy már egyszer itt van, előreláthatólag állandóan s szakadatlanul is fog minket foglalkoztatni. Innen, ugy mint tula Lajthán nélkülözhetlenül szükségesnek tartják a kiegyezkedést, mert csak ez bárihatja el mindkét részlől a szorongató zavarok halmazát, csak ez adhatja vissza a nagy birodalmi testnek a mozdulat ama szabadságát s épségét, melyet hosszas évek óta nélkülöz. Ha egyszer a birodalom mindkét fele alaposan ki leend egymással békülve, Austria hatalmas s jóléte, jogos kilitásai egy virágzó s fényes jövőre, eddigelő nem sejtett emelkedésnek és terjeszkedésnek fognak örvendeni.

„Multkor szabadságot vettünk magunknak interpellálni a félhivatalos sajtót: valjon a magyar országgyűlés lehetőleg gyors egybehivatásának állnak-e, és milyen akadályok útjában? s mindenek előtt a félhivatalos sajtó, — ha létezése hasznosságát némileg beakarja bizonyítani, — lett volna köteles megragadni az alkalmat, s minket felvilágosítani: mikor lehet körülbelöl kilitásunk arra, hogy a magyar országgyűlés egybejövetelez üdvözlhetjük? Mi azt hisszük, hogy ez a jövő tavasz elején történhetnék meg, sőt szükséges is, hogy vilóssággal megtörténjenk. Az utolsó országgyűlés óta több mint három év mult el, s ha megemlékeztünk, miszerint a nyolcz századon át fenállott 1847-ki alkotmány értelmében, a rendek legalább minden harmadik évben voltak egybehivandók, ugy — eltekintve az 1848-ki törvények további rendeleteitől — a kormány óhajtatunk teljesítése által, tiszteltre méltó, s mélyen meggyökerezett hagyományoknak tenne eleget.

„Minél előbb, annál jobb. Ez azon jelszó, melytől e tekintetben vezéreltetünk. E jelszó nem új, mi ezt már a mult nyáron tüztük zászlóinkra. Mi már akkor kimondottuk, hogy a magyaroknak joguk van országgyűlésükhez, s hogy azon esetben, ha a lehetlent, a tisztán személyi uniot követelnék, jó lelkiismerettel állithatjuk majd a világ előtt, hogy nem mi vagyunk okai, ha az annyira

óhajtott egyezkedés dugába dől. Lényegben Kaiserfeld ur is csak ezt mondotta. E tartálékhoz kell hogy ragaszkodjunk. Egyébiránt ma inkább, mint valaha van okunk valószínűnek tartani, hogy a magyarok ez egyszer őszintén óhajtkák a kiegyezkedést, s hinni akarjuk, hogy e valószínűség az egybehivandó országgyűléssel szemben, tetteges bizonyossággá fog emelkedni annál inkább, mert a Lajthántuli országból érkező valamennyi hírek alkalmasnak látszanak arra, hogy minket e felfogásunkban megerősítsenek.

Ha Magyarországgal őszintén és sikeresen szándékozunk alkudozni, ugy a nagyobb suly feltétlenül arra léssen helyezendő, hogy az ország véleménye zavartalan szabadságban s tisztaságban nyilvánulhasson. Senki sem fogja rosz neven venni a kormánynak, ha törvényes uton, s a meggyőzés eszközével igyekezend befolyást nyerni a választásokra. Mi részünkről egy pillanatig sem kételkedtünk, miszerint méltósága alólinak fogja tekinteni e végre az autocrata franciaia kormány nyomdokait követni, s az ott szokásos pressio s megvesztegetés eszközeihez folyamodni. De tegyük fel, hogy az alsóház az ország véleménye s akaratja ellenére, ily törvénytelen eljárás segélyével mesterségesen állítatnék össze — oly eset, melyet mint már mondtunk, merően lehetetlennek hiszünk — ugy a felsőház, ki lépre szenvedőleges állásából, batározott nem-et fogna mondani annál inkább, mert Magyarországnak az alkotmányalap-batározatai szerint pair-szaporításnak nincsen helye (ez uttal legalább nincs módja), s a szavazatképes magások nagy száma szükségképen tulsulyt nyerne az ország valódi hajlamaival ellenkező kormány nehány feltétlen hívei felett.

Az egyenes választások eszköze, jelen körülmények között sok tekintetben kétes eredményűnek tetszik előttünk. És valóban mit is lehetne várni ez eszköz alkalmazásától? Talán kisebbségi választásokat az ország legtöbb részeiben? Ezzel sem az országnak, sem a birodalomnak nem volna szolgálva, sem az alkotmányosság érdeke elő nem mozdítottak. Vagy talán új eljárásra czélózunk, milyent az erdélyi magyar kerületekben láttunk fogantatosítani? Ezzel épp oly keveset érnénk el. Egyetlen alkalmas eszköz van tehát állandó egységeshez juthatni: hivassék mielőbb egybe a magyar országgyűlés, engedjük, hogy szabadon formulázza előterjesztvényeit, így végre tisztába leszünk a felett, mit a magyarok akarnak. Ezt pedig tudnunk kell, hogy hozzá alkalmaztasunk magunkat. Nem tartjuk feleslegesnek ismételni előbbeni mondatunkat, hogy t. i. sikeres egyezkedésnek, mindkét részlől jövő, tartózkodás nélküli őszinteségen kell alapulni. A magyaroknak nem szabad semmi olyast ajánlani, s mi nekünk éppen oly kevéssé szabad olyasmit engedélyezni, mi leszámítoláshoz csak távolról is hasonlítana.

Ha körül tekintünk, lehetlen el nem szomorodnunk állapotaink készületlensége és ziláltsága felett. Fáj, hogy a kormány tevékenységét oszthatlan tetszéssel nem kísérhetjük. Az állam még mindig nehéz fordulóponton áll, melyen azt végre mégis át kell vezetni: a constitualás kérdése még mindig nincsen megoldva, pedig elkerülhetlenül szükséges annak mielőbbi megoldása. Az e egy bizonyos — s e tekintetben hivatkozunk minden idők történelmére — miszerint a burocracia eszközzeivel, a kérdés, mely annyira foglalkoztat minden elmét, sohasem leszen megoldható. Mert lényegében mégis mindig csak gépezet marad, melytől magától, valóban magasztos, elragadó conceptió nem eredhet.

És azért hisszük mi, hogy oly tényezők, melyenek az államtanács, a ministerium, az udvari kancellaria, s a magyar országos hatóságok, távolról sem fognak annyit eredményezni, mennyit a Lajthán inenni s tuli népképviselvelek szellemi s szívélyes együttműködése a koronával eredményezhetne, mely utóbbinak bölcsesége döntene, ha végeles határozat volna hozandó. Meggyőződésünk szerint szükséges: hogy Magyarország s a Lajthántuli koronartományok szabadsága egymásnak szolgáljon támpontul, mert egy

alkotmányos Fél-Austria, s egy félig alkotmányos Austria egyaránt tartatlan dolog. Hisszük továbbá, miszerint a korona soha sem fog szebb fényben tündökölni, hatalma soha sem nyilvánulandó nagyobb dicsőségben, mintha majd ama népek, melyeket most a Lajta választ el, az összbírdalom megszilárdítását tűzve ki feladatuk céljául, egyszer mindenkorra kezét nyújtandnak egymásnak, erélyes állandó közreműködésre.

Még tovább megy a „Presse” a december 18-ki vezércikkében. Nem kérdünk azzal — ugymond — hogy Deák ur s barátainak tükaitat kifürkésztek. De képzeljük magunknak, hogy e férfi, kinek szája át szokta Magyarország véleményét kimondani, ha felépne ott, hol egyedül akar nyilatkozni, az országgyűlésen, mi az, mit nekünk ajánlatna a nélkül, hogy a monarchia egytűvé tartozására vonatkozó érzelmeinket sértene?

(S itt a „Presse” elkezd egy megoldási gondolatot vázolni, mely meglepőleg igyekszik egy részről b. Eötvös, más részről a centralista-conservatív csoport programját közvetíteni.)

Ha talán programja — ugymond — a szűkebb birodalmi tanács s a lajtántúli országgyűlés coordinatiojában a specialis ministeriumokkal, és mindkét alkotmányos testületből eredő határozatképes birodalmi képviselői s birodalmi ministeriumok felállításában gyökereznek, ha a legfelsőbb képviselői a nyilvános parlamenti eljárás kezességével volna el látva, s e képviselők száma egy kamarában, a diploma eredeti határozatainak körülbelől megfelelően, míg azok harmad vagy negyedrészre a korona által kinevezendő páir-ekből állana: volna-e még akkor okunk ily revisioi előterjesztvény elől visszariadni, főleg ha halljuk, hogy nem euriaiak szerint, hanem személyesen történnek a szavazás; s hogy az egybeállításnak tekintet lenne a lakosság viszonyokra? Nincs kétség, hogy figyelemre méltatnók ez ajánlatot, ha mindjárt oly embryoszerűt fektetünk is elöttünk, mint a miként azt most lerajzoltuk. Ha ellenben teljes kifejlődést érne, ugy alkalmas tárgyként ajánlanók azt — magától értetődik, alkotmány-szerű értekezletre, mert nekünk is ügyelnünk kell saját jogfolytonosságunkra, s alkotmányos életünkkel lelkiismeretesen ki kell zárnunk minden ugrást. Az adó-sistema, a birodalmi adókiegészítés módja, s a hadsereg-kiegészítés mindenesetre a közös ügyeknek kell hogy befoglaltassanak; mert e vonalon azt senki le nem szállhat, ki ösztönös óhajja Austria egységét.

Ha Deák ur ily értelemben beszélne, ugy Austria éppen oly őszinte barátjának kellene őt tartanunk, milyen igaz, hogy szűkebb hazájának leghibebb polgára. Mert Austria-ellenesnek hasonló programot bizonyára nem lehet mondani, és mindenesetre méltó volna közelebbi vizsgálata.

Bukarest, dec. 19.

A várva várt országgyűlés tegnap itten is a legnagyobb pompával megnyílt. A programm említé, miszerint minden követ saját felekezeti lelkesége jelenlétében fogja letenni az alkotmányra, és az uralkodó iránti hűség eskü. A követek közt van egy rom. kath., egy protestans és két örmény. Mint protestans lelkész t. Neimeister szolgatársommal magam is jelen lehettem a megnyitáson, s így, mint szemtanú rom e sorokat, nem pedig hallomásból. Az utánunk küldött szánnal a színházolt egész a metropolitáig sorkatonaság között mentünk fel 11 órakor, hol tisztelettel sen fogadtatva elfoglaltuk a terem közepén a lelkészek számára kijelölt helyen székeinket. Itt jelen volt Nifon metropolita összesen harminczad magával. Richten rom. kath. püspöki titkár egy magyar és egy oláh franciscanus barátal. Mellettük az örmény püspök és mi ketten. Tizenegyor az orthodox papság itt a helyszínen Te Deumot tartott, melyet az egész gyűlés felállva hallgatott végig. Ezután néma esend, csak a hatalmak consulaiknak érkezésekor egy-egy kis süttőgás. Tizenkettőkor érkezett a berezgek, kit az egész gyűlés állva, de néma esenddel fogadott, ki magát meghajlítva elvette Kogelniceano kezéből az elébenyújtott trónbeszédet, leült, feltette füvegét és esendes, de tisztán hallható szóval olvasta végig a legnagyobb esendben az egész. A hol a katonaság trón és uralkodó iránti hűségét említé, ott sokkal erősebben hangsúlyozta a mondatot, a hol a fényes Portát és a védhatalmakat említette, ott szelid hangon szólott, s jobb kezét mindannyiszor füvegéhez emelte.

Felolvastán a nagyon is hosszú beszédet, ő fensége felállott, a gyűlés öröme pedig három dörgő „hurrah”-ban tört ki. Ezután a főpap előlépén, felolvasta e rövid esküformát: „Esküszöm a haza alkotmányára, törvényére, esküszöm az uralkodónak hűséget, Isteny segéljen.” Erre felolvastatott a görög hitü

követek névsora s mindenik fenhangan ezt kiáltotta: „zsor” vagy is esküszöm. Utánok monda el az esküformát mind csak román nyelven a rom. kath. p. titkár, s aztán az örmény és luth. lelkész és hitorsosai. Az örmény követ Stege, a pénzügyér, ki erdélyi evangélikus szász eredetű. Eskü letétel után az uralkodó még egyszer felállott és igen derűlten eként szólott: „Uraim, amaz ősi római erény a háládatosság most is e legszebb erénye a mi nemzetünknek, kinek nevében szivemből kívánom, hogy Isten éltesse a mi magas szuverenitinket, éltesse a felséges védhatalmokat.” Ezt is dörgő „hurrah” követén, magát vidámon többször meghajlítva, egy órájt eltávozott, a ministerelnök pedig a gyűlést az uralkodó nevében megnyitottnak nyilvánítván, ez is egész magas jókedvében oszolni kezdett. Meglátszott az egész ünnepélyen Kogelniceano teremő lelke, ki a megnyitási egy percze meg nem állott s mindenütt és mindent maga intézett. A gyűlésben jelen voltak a senatorok is, és így a két ház egyszerre nyitottak meg. Jelen voltak az uralkodó jobbja a semmisítő törvényszék tagjai is kiáltó veres spikkakkal és ilyen bő felöltömben; soká törtük fejünket, hogy kik ezek a rövid fekete szakállu sápadt képi skarlátveres oláhok. Ez öltönyt megjár cifraszagnak, de kellemetlen benyomást szűl a nézőben.

E szerint itt az eddig is széles alapu választási titulem tetleg az országgyűlés és az uralkodó színe előtt életbe lépett; vajha moldovai magyar testvéreink nemzetisége is valaha ilyen karácsoni örömmel nézhetne elibe. A gyűlésterme felé közeledve szánunk, egy közkatona engem megpillantva, hangosan kiáltotta, de oláhul, bajtársainak: „né te, ilyen a mi papunk.” Bizonyosan moldva-szászkénti magyar ref. fiu lehetett. Vannak a követek között ötön-haton földesek is, de hogy moldovai van-e köztük és plane magyar, azt nem tudom. Ezek jelenléte leghangosabb bizonyítványa annak, hogy vége van a kiváltságoknak Romániában is.

A trónbeszéd összevont foglalatja: öt évig kitűzött az uralkodó a kiváltságosok országgyűléseivel, azok fondorlataival s utóljára oda jutott, hogy kénytelen volt őket szétszlatni, a nemzetre hivatkozni és az ettől kapott bizalmi szavazat, s a hatalmak jóváhagyása folytán a haza alkotmányát a korszaklemben átalakítani. Ezután elmondja részletesen azon zoppant munkát, mit a mostani ministerium öt rövid hónap alatt kidolgozott, s most a gyűlések elé terjesztend. Örömmel említi, hogy ily nagymérvű átalakulás Európa egy országában sen hajtottat végre oly kevés megrázkodás nélkül. A nevelésre nézve pár év alatt nem lesz egyetlen falu e hazában iskola nélkül, s ez valóban örvendetes izenet egy eddig annyira elhanyagolt nemzetnek. Nagy fontoságu beszédét így végzé: Uraim! életünknek ez a nap a legszebb napja, mert mintán egy kevés ideig a törvény főlibe helyezém magamat; ma azon kellemes helyzetben vagyok, hogy önnöknök, a nemzet valódi képviselőinek kezébe tehetem vissza a haza új alkotmányát. Isten áldja önök munkáit, védje Romániát stb. Koos Ferencz.

Ploesti, dec. 22.

A „Kolozsári Közlöny” érdemes szerkesztőjének. Még a múlt hó 28-dikáról küldtem a „K. Közl.”-be egy kényszerűt nyilatkozatot, t. Koos Ferencz bukaresti lelkész azon vádló levelére, melyben minden illemről megfelekezvén, engem rágalmozónak s oly szenvedhetlen természetűnek mond, kinek nincsen három jó emberem, s ki mindenkit végig szerek sérteni Vártam és hittem, hogy a t. szerkesztő ha azon közleménynek, mely jelen kedvezőn tünteti fel; azért irtam pedig így, mert akartam azon atyámfiról a tisztelt hazai közönségnek egy igaz képet mutatni. Nem adván helyet azonban a t. szerkesztő nyilatkozatának, kérem legalább e mostaninak adjon helyet; nem azért, mintha én nem akar-nám végét szakasztani a szóváltásnak, de nem tehetem, hogy azon szennyes szavakat, melyeket t. Koos ur csaknem eleitől fogva legkárosabb s legkövetkezetesebb ellenesem rólam elmondani elég lélekkel bírt: zsebre rakjam. Én azt mondtam, hogy nem ő gyűjtött, hanem hivi. A templomépítés kezdete és folytatása óta ez így volt, melyet ha tesszik az egész bukaresti egyházzal s talán még t. Koos urral is bebizonyíthatok.

Sept. végén s oct. elején azonban, mikor van a közlés, t. Koos ur csakugyan elment néhány német ev. atyáfihoz az egyházzal s ezen gyűjtését közölte a bukaresti német újságban, melyre hivatkozott, s melyet aztán én is megkerítvén róla meggyőződtem. Azon időtől, midőn én t. Koos ur gyanúsításaira feleltem, majdnem három hónap telt el, hogy én Bukarestben nem jártam, s konstan-

tinápolyi utamból visszatérvén, az ő vádjára kellett felelnem még mielőtt magam kipihenhettem volna. Ez a tény, s én nem rágalomból, vagy t. Koos társam babérjai irigyléséből, ha szinte volnának is, irtam, hogy hivi gyűjtötték, de, mert tudomásom róla nem volt, hogy őt csakugyan e nagy buzgalom szálta meg, őt, ki midőn én egykor a pitești templomra Bukarestben kéregettem, egész méltó önérzettel s püspöki mosollyal monda: hát mennyit koldult? A rágalmozó nevet azért teljes önérzettel és igazsággal visszautasítom; s az egész kellemetlen szóváltásról, hogy tisztában legyen a t. közönség és itélhessen, szabadon röviden megemlítem, hogy én a „Prot. egyházi lapban” t. Koos urra vonatkozólag minden elismerő kifejezések után azt irtam, hogy minden ajtót megzörgettek a prot. kormányok s a fels. osztrák kormányt is, mely hibetöleg lekötöleöz kegygyel fog megnyitni. Gyanúsítás-e ez? és nem szabad-e ennyit mondani bárkiről is, mely ha neki nem tetszett egy békességet szerető becsületes papi személyhez illőleg azt kellett volna mondani, atyámia, ezen kitétele sért, jelentsd ki, hogy nem akartál sérteni, vagy gyanúsítani, különben ellened tiltakoznom kell; s én ezt azonnal tettem volna, nem pedig hogy a tiszt. közönség előtt szakadási hajlammal és egyéb-él álladjon. De a „Kolozsári Közlönyben” én t. Koos urról, ha emlékezetem el nem hagyott, soha egy szót sem irtam, mi szükség volt tehát ott gyanúsítani.

Azon megjegyzésre t. Koos urnak, hogy nincs három jó emberem, végig sérték mindenkit, teljesen erkölcsi méltóságom alattnak tartom, hogy feleljek. Elég czafolatja ennek, hogy hála Istennek még eddig föltett czéljaimban boldogultam, és annyi elvadt erkölcst, lelki emberrel kijöttem. Nem legnagyobb czafolatja-e különösen az, hogy t. Koos urral, kinek lelketét s ellenem hajlamát mindjárt 1861. sept. havában ismerni kezdém, három évig habár voltak is némi, a közönség által nem tudott csatározásaink, kijöttem s talán még most is kijövök, ha ő nem bizza el egy magát az erdélyi fogadtatással, s azon babérszörnyével, melyet Szokoly Victor atyafiával „Ország Tükre”-ben magára rakatott a bukaresti buzgó egyház méltó indignatiojára, melyet Koos urnak is kijelentett. Hová lesz a babér, ha megtudja a t. közönség, hogy a Hunnia, legényegylet, „Bukaresti Közlöny” azon hontalanok eszméje, kik Bukarestben megfordultak, és hogy iskola, haragok, temetősánczolás pedig a bukaresti egyház-község egyes lelkes tagjainak köszönhető és nem t. Koos Ferencz urnak.

Bizony nagy kár az embernek a kevélység szélszárnyára illni akkor, midőn a tapasztalat és szent írás így szól: a kevélyek megaláztatnak.

Mindezen kellemetlenségek után a tisztelt hazai közönségtől bocsánatot kérek mind magamért, mind t. Koos atyámfiaért. Ő ugy is felfogadta a bukaresti egyház gyűlésében, mely bennem semmi balára való bűnt nem találván, a kellemetlenségben részt venni nem akart, hogy vágják el kezét, ha rólam többet ír; én pedig mindenre, a mi előttem becseselt bir, fogadom, hogy ha irok is t. Koos atyámfiairól, minthogy van írni valóm, mert már nagy buzgósággal az én életjáromat s az általam szerkesztett egyházak történetét is hitem tudtom nélkül megirta, s azokban lényeges igazítások teendők: minden érdemét megadva, róla csak az igazat fogom írni szeretettel párosítottan, szem előtt tartván a mit az én főpásztorom az Úr Jézus Krisztus Máté 5 r. 44. verseiben mond: „Szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, a kik titeket átkoznak, jót tegyetek azokkal, a kik titeket gyűlölnék, imádkozzatok azokért, a kik titeket háborgatnak és kergetnek”, s én hozzá teszem, a kik reátok az igaz mondasért fenekednek s boszút forralók, hogy házatokban és életekben az övéktől eltérő rendet követvén az Úr parancsolatja után, hozzá hasonlók lenni nem akartok!

Bocsánat és béke velünk! *)

Czelder Márton.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Dézs., decemb. 18.

Bátorkodom a dézsi jótékony nügylet pénztára jeleni tényleges állásáról s egyéb viszo-

*) Közreadjuk Czelder ur kedveért e meddő vitát, mely szomorú világot vet oly pályatársak egyenletlenségére, kiknek feladata egy. Legelőbb Czelder támadta meg Koost, Koos hasonló hangon felelt vissza; Czelder erre még hevesebben válaszolt. Mi lapunkat heves kitörések terébe nem tehetjük, s előbbi cikket nem adtuk, most ezt valamivel tartózkodóbban írta; megvalljuk, hogy ennek hangja sem apostolias, s sajnáljuk, hogy azon szép talentum lelkészé ily hangu iratokkal ronsolják le a hitértitése terén azazott babérjait. De legyen kedvök szerint ez uttal, csak kérjük, kimélik meg továbbra lapunkat az ily haszontalan vitáktól Szerk.

nyairól — közreadás végett — következő jelentést tenni.

Az egyület biztosító pénzalapul tekinthetők:

- a) Egyszer mindenkorra 100 frt tőkét biztosító alapító tagok tőkéi.
- b) Élethossziglan évenként 5 frt részvényt fizető alapítótagok részvényei.
- c) Hat évi kötelezettséggel évenként 4 frtot fizetők részvényei.
- d) Évenként 2 és 1 frttal segedelmezők kegyes adományai.
- e) Az egyület javára rendezett előadások tiszta jövedelmei.

Az egyület pénztári állását számbavevő és a pénztár átadásával megbízott tagok által szerkesztett kimutatás szerint a pénztárállás jelenben:

A) Kötvényekben.

- 1) 11 darab 100 frtos erd. urb. kötvény.
- 2) 24 dr. kötvény oly alapító tagokból kiállítva, kik élethossziglan évenként 5 forint részvényt fizetésére kötelezték magokat.
- 3) 53 dr. kötvény oly részvényes tagoktól, kik 6 éven át évenként 4 frt részvénydíj fizetésre kötelezték.
- 4) 1 dr. kötvény 6 éven át, évenként 5 frt részvényt biztosító.

B) Készpénzben.

- 5) Befizetett részvénydíjakból 391 frt.
 - 6) Jótékony előadásokból 169 fr. 43 kr.
- Megjegyzendő, hogy részvénydíjt fizettek több oly tagok, kiknek kötelezetvényeik még nem érkeztek be.

Az együleti választmány főkötelezettségének ismervén alapítókéjének gyarapítását: elhatározza, hogy minden bejövő és már bejött részvénydíjak tőkésíttessenek, és a folyó kiadások, segélyezések fedezésére csak is az egyület javára rendezett előadások tiszta jövedelmei fordíttassanak.

Azonban ezen elv által koránt sincsenek a város szegényei az egyület jótékonyága élvezetétől kirekesztve, sőt abban részesíttetnek. Mért is a választmány 8 bizottságot küldött ki azon utasítással, hogy e város nyomor sujtotta lakosait felkeressék és személyes meggyőződésük alapján jelentést tegyenek.

Ezen bizottságok jelentése beadván és a választmány által megvizsgáltatván a segélyezésre leginkább méltó 12 egyén kijelöltetett és a pénztárnok utasítottat, hogy a kijelölt szegényeknek jelen hó 28-án a következő január havi segélyilleték czime alatt fejenként 2-2 osztr. frtot fizessen.

Az együletet érdekli további közleményekre nézt is szívesseget kérve vagyok kötelezettje.

Keresztes Nándor,

nügyleti titkár.

KÜLÖNFÉLÉK.

+ A „Gazeta” távsürgönye szerint kormányzati alelnök Papp László a legfelsőbb törvényszék elnökének nevezetett ki. Kapcsolatban e hírrel megemlítjük, hogy a helybeli hírek szerint utódján Grois Gusztáv birodalmi és kormányzati tanácsos nevezetett ki.

+ A Bécsben föllállítandó erdélyi legfőbb törvényszék összeállítására nézve — írják a „W.Lloyd”-nak Szébenből — oly combinatio híre kering, mely mindenkit megdöbbent, melyet azonban senki sem akar hinni. Ugyanis ezen legfőbb törvényszéknek elnöke lenne Popp László (most már titkos tanácsos, s jelenleg az erdélyi kormányzati alelnök, a görög egyesült oláhok kebeléből), tanácsosok pedig: Alduleanu és Bologa (mindkettő a görög nem egyezett, vagy mint ezutal nevezendők, görög keleti oláhok közül), továbbá Gyntelgyörgyi Imre (a reformátusok közül), s Herbert Ede és Plecker József (a szász lutheránusok közül). Ugy látszik, mintha a vallásfelekezeti véteket volna tekintetbe, (hát a katolikusok, örmény katolikusok, unitariusk és zsidók?) holott inkább a nemzetiségi elv szerepelne e kinevezéseknél. Ezen hírt a „Debatte” a következő megjegyzésekkel kíséri: „Mint tudva van, a földbírtok tulajdonos része Erdélyben a magyar és székely faj kezében van, s attól, a mint az urbéri szabályozások történnek, sok család léte függ; a fenidézett személyzet szerinti szervezés mellett pedig azon aggodalom keletkezik, hogy a tulajdon minden esetre a nem-magyar érdeknek jutna; a ki tehát Erdély sajnos viszonyait ismeri, az ily összeállításban, a minőt hírletem, a magyar bírtokra nézve veszélyt lát, s a jó és pártatlan igazságszolgáltatás biztosítását kellő mértékben nem képes találni.”

+ A népiškola javára rendezendő műkedvelői előadást, mint tudjuk, a jövő hóban csakugyan megtartják. A rendezést Szász Domokos ur vette át, kinek a népiškola eszméje megtestesítésében eddig is annyi érdeme van s annyi fáradsággal buzgalmat fejtett ki, hogy ez előadás sikerén sem lehet kétkedni. Az ének, zene s felolvasási részeket kívül egy vigjáték is lesz, melynek rendezésére László József ur van meggyerve.

Ez utóbbiban — ha nem esél a hír — még vidéki mulkedvekké is részt fognak venni.

+ A piaci toronyóra a hideg időkkel egészen felmondta a szolgálatot, s így egyetlen jó óránk sincs. Volt idő, midőn a szép reményű óra nem mert ilyen tüntetésekre batorságot venni magának, mert jól tudta, hogy van valaki, ki mindennap számbaveszi munkásságát, megdicséri, ha jól végezte dolgát, megdorgálja, ha hanyag vagy tulbuzgó, szóval éppen úgy referáltak róla, mint akár melyik primadonnáról. A mellőzés, az ignorálás azonban nem csak a primadonnáknak fáj; ime az óra a mint észrevette, hogy megszűnt figyelem tárgya lenni valakinek, el kezd hallgatni csupa szeszélyből. Reméljük azonban, hogy közelebből meg lesz fedve a késedelemért, megszégyenli magát s ismét megkezdí szereplését, mert sohasem volt talán több szükségünk tisztán tudni: hányat ütött az óra!

— Gyula-Fejérvárról írják a „Hon“-nak, hogy az ottani püspöki vagyont éppen most írja össze egy kormánybiztos, mielőtt azt követezteti levelező, hogy az erdélyi rom. kath. püspökség három évig nem fog betöltöttni.

+ Nem régiben küldtünk egy beklüdtött cikket, mely a többiek között azt indítványozta, hogy a Follinus 50 aranyára pályázó darabok bíráló választmánya vegye meg egyszer revisio alá a hátralevő öt pályaművet. Mint halljuk, a bíráló választmány hajlandó elfogadni az indítványt, s ha igaz, már két pályaművet vissza is vontak. Czimeiket nem említjük, hogy ne előzzük meg a választmányt az tárgyban várt nyilatkozatát.

+ A hosszú téli estéket, kivált az ünnepek alatt a tolvajok, úgy látszik, elég nyereségesen használták fel nálunk is. Karácson napra viradólág Nedoroszték János monostorútszai fodrász boltjába betörték, s közel ezer forintig károsították meg. A rendőrség nyomozza a tolvajokat.

+ Végre és valahára tehát csakugyan belátta Follinus ur, hogy a színházi gépezet gépész nélkül nem lehet használni, s legközelebből egy gépészt szerződített. Reméljük tehát, hogy a scandelumok megszűnnek. Az utóbbi időben egy megrémült a közönség a színpad azon ígéretére, hogy az összes gépezet meködni fog, hogy maholnap az igazgató, ha közönségre akart volna számítani, előre jót kellett volna álljon, hogy a színházi gépezet nem fognak működni, különben senkinek sem lett volna kedve olyan producziókba gyönyörködni, mint a minő például közelebből a vas ut volt. Dehet egyebant, hogy az igazgató szándékosan illusztrálni akarta azon az östve az erdélyi vasut kérdést, s akkor aztán a képletet nagyon is sikerültnek mondhatjuk, különösen, midőn a locomotiv úgy megbicsakolta magát, hogy sem előre, sem hátra nem akart menni.

+ Figyelmeztetjük a közönséget Orbán Balázs „Kelet-tündér világa” című arab regének egy diez kiadás példányát. Lapunk már ismertette a művet, mely a keleti irodalomból most van legelőször áttűtve, s mely Saif-Zulizannak eseménydús életét olyan vonzó, olyan érdekesen festi. A mint a szerző előszavában említi, a mű eredeti szerzője ismeretlen, az újabb időben Al-bey, a mostani fővezér szedte össze, s adta ki igen kevés csak ismerősei s barátainak küldött példányban. Orbán Balázs egy ilyen ritka példány birtokában jutva fordítá le, Stein János pedig olyan csinosan állította ki, hogy új évi ajándokul bár kinek is kedves meglepetést lehet vele szerezn. Ara 2 ft, diszpeldány 3 forint. A diszpeldányok szünymatu kötésben vannak s négy körrajz van benne.

+ Mint látszik a Szöllősi Róza vendégszereplése nem valósul, s a közönség részéről csak jámbor óhajtsanak marad. Helyette Rózáné asszonyt várják baza, vendéglő pedig a farsang végére Fűredit. Kapcsolatban e hírrel megemlítjük, hogy Follinusné asszony hosszas betegségből felgyógyulva, először a „Lelenez“-ben fog fellépni. Egyaránt örvendünk mind a fellépés, mind a választásnak, Follinusné asszonyt egyikének tartjuk azon nagyon ritka színésznőnek, kik szerepeiket nem csak lelkiismeretesen, átgondolva, de mindig helyesen is felfogva kezelik. Ez a három dolog pedig legelső feltétele a művészetnek.

+ Közelebből a közönséget érdekes színpadi újdonságok várják, ugyanis nagyban készültnek Rossini örökség és egyszersmind legutolsó dalműve „Tell Vilmos“-ra és Soupernek „Nőnevelde” című két felvonásos operettére.

— E lapok utóbbi számában újdonsági rovatunk rendes írója azon észrevétel teszi: „mikép pályázni csak eredeti darabokkal lehet.” Ez elvet e lapok szerkesztője is teljes egészben. Az említett naplókészítők alá K. betűjegy alatt ismeretlen kezekről egy glossa tétetett — s nem is mellőzendjük az „írás-hamisítás” bűnébe esett ellen megtenni a teendőket — a lap szerkesztője terhes betegségé-

ben a lapot feltű nem vizsgálván, ama be-csempészett glossa a lapban maradt, s ebből a „Korunk” azt következteti, hogy az újdonságíró állítását a szerkesztőség desavoulta volna. Ez teljességgel nem áll. A „Közöny” szerkesztőségénél K. név betűs egyéniség nem is létezik.

+ A „P. H.”-ben a következő nyilatkozatot olvassuk: Több lap azon hírt közölve, hogy a kolozsvári színműversenyben én is részt veszek, kénytelen vagyok kinyilatkoztatni, hogy e hír tökéletesen alaptalan.

Pest, 24. dec. 1864. Urvári Lajos.

+ Az 1865-diki deficit bő tárgyat szolgáltat most a bécsi lapoknak panaszokra és tanácsokra. Mi csak nagyságára vonatkozólag jegyezzük ki az új „Presse” cikkből, hogy miután kérdés támadt a fölött, mennyire fog az rugni, a reichsrath pénzügyi bizottmánya külön albizottmányt nevezett ki ezen kérdés megvizsgálására. Ezen albizottmány bevége munkálatait s kideríté, hogy az 1865-ki deficit 77,774,066 frta rug. A bizottmány kitörölte a bevételek sorából a következő tételeket: az államjavak eladásából várható összeg 34,000,000; tökévszafizetések 4,000,000 ft; a még el nem adott korábbi államkötelevények értékesítése: 10,000,000 forint. Valóban nem pusztá formakérdés, ugy számítunk-e, mint Plener ur, vagy mint a pénzügyi albizottmány, ha mindjárt vannak emberek, a kik nagy boldogságnak neveznek, ha végre valahára oly évet érnek, melyben a deficit csak 30 millióra megy. Az albizottmány még azon aggodalmát is kifejezte, hogy a deficit talán még a mondottnál is nagyobb lehet, mert a kiadásokban sok oly tétel hiányzik, a mi teljesítendő lesz. Akár mint csürjék csavarják a számokat, utójára is 100 millió deficit jön ki kerekszámban.

+ A disposition-fondból állítólag 10,000 forinttal segélyezett „Bresl. Ztg.”-nak Schmerling lovag államminiszter ő exclja irodájából sugalmazott bécsi levelezője szerint a „Drei Jahre Verfassungstreit” címűt rőpirat nem csak a benne foglalt leleplezésekkért kellett nagy figyelmet Bécsben, hanem azért is, mivel az a magyar ő konservatívek határozott fordulatát mutatja.

+ Bukurestből a hó 13-dikáról írják: Nagy feltűnést tesz az „Amieul Familiei” (család-barát) hetilap legutolsó számának el-koboztatása, mert ennek okát oly tény elbeszélése képezte, melyet Kuza fejedelem egyik kegyenceze vitt büntetlenül végbe. A történet, mely társadalmi viszonyainak szomorú illusztrációja, a következő: Egy férfi (a nevezett lap csak keresztnevét említi, Miklós), egy tisztességes, de saját gazdagságához mért kevésbé tehetős család leányára vetette szemét. A családnak azt mondta, hogy a leányt nőül akarja venni s elűdta, hogy vele távolabb levő városta fog utazni, hol majd megesküsznek, hogy családjelbeinek ellenkezése ne zavarja a szent frigykötést. A leány családja vonatodott, de a leány beleegyezett és vőlegényét egy szomszédos helységbe követé. Itt egy pap megeskettette a párt, mely ez után két napig gondatlanul együtt élt. A harmadik napon Miklós kinyilatkozta a megeskált nőnek, hogy a pap áttűtött szolgája volt, az eskettetés s a menyegző csak komedia, s hogy most visszatérhet szülőihez. A commentár fölösleges.

+ A tizenhármak püre Párisban, méltán nagy izgalomban tartja Franciaországban a kedélyeket. Az illetők a másodbírósgu törvényszék által is elítéltek, s így csak a semmisítő törvényszék van hátra, mely ha szintén megerősíti az ítéletet, Franciaországban nem csak vége van az eddig is kis mértékű választási szabadságnak, hanem a tizenhárom elítelt és az ellenzék legkitűnőbbjei a biztonsági törvény illetékessége alá kerültek, melynek erejénél fogva azokat bármely napon, minden további ítélet nélkül lehet internálni, számkivetni vagy deportálni. A második ítélet december 7-én hirdettetett ki, zárt ajtókkal között. A bírak ugyanis szokások ellenére pont 11 órakor jelentek meg, a teremben tüntetésen jelen volt 2—3 vádlott, a többiek nem boosáttattak be. A mint a kihirdetés megtörtént, a bírak azonban eltávoztak s mások által lettek helyettesítve. S midőn később az ajtók megnyitattak, a védő ügyvéd tiltakozott az eljárás ellen, az új elnök azt felelé, hogy a törvényszék nincs azon tagokból alakítva, mint azelőtt, s így csak a folyjézt ügyeket hallgathatja meg. A védő ügyvéd Picard erre így szolt: A törvényszék összealakítása mitem érdek minket; ez oly ügy, mely előlittunk egészen idegen, s minket nem tartóztathat vissza. A törvényszék mindig a törvényszék; különben nem is ismeri indítványainkat. Elnök: Lehetetlen! — Picard: Bocssáson meg, a törvényszék köteles indítványainkat elfogadni. Szabadságában áll ezután azt felelni, a mit akar. Elnök: De önnek ugye nincs a napisorba helyezve. Picard: Majd rá kerül a sor! Elnök: Kiűrttjük a termet, ha demonstrációk történnek, s a mint

már említett, ha szabadságról beszélnek, min-denekelőtt a törvényszék eljárását kell tisztelt. Picard: Itt a jogról van szó. Cremieux: S e téren mindig meg kell egyeznünk... Az elnök erre a huissier által kiküldtja a következőt ügyet s Picard a törvényszék asztalára teszi le indítványát.

Nemzeti színház. Dec. 21. Konti Fanni jutalmául „Nabugodonozor” op. 4. felv. Verdytől. A genialis zeneköltő e dalművét oly rég hallottuk, hogy színrekerülését, mintha egészen újdonság érdekelve bírna, örömmel vártuk; előadása egyike volt a legjobbaknak, habár részletekbe becsátkozva árnyoldala is megvoltak. Konti Fanni, kit megjelenésekor, mint jutalmazottat tapssal fogadtuk, Abigail szép előadással s helyes felfogással éneklé, és játszá, s habár e szerep nem tartozik szakmájához, a mi onnan is kitetszik, hogy mint altistanőnek nagy megerőltetésbe került a magas összekötött hangoknak kitaratása, néhol pedig e magas hangokat épp nem énekelte, vagy ha igen, átváltoztatva, mégis nehéz szerepét kellő bátással birta végig énekelni; hangja e tul megerőltetésének rohátjuk fel, hogy az ensemblékban erejét veszítve némelykor alig hallszot. Institoris győnge Nabuco volt, a mi e szerep megvalósításához kívántatik: a méltósággal vegyült dacnak, a hullámzó érzelmeknek kifejezése, mindez nála hiányzott, s elhibázott hatásvadászatsból vézelegni akarván, ez érzélgésben a dallamoknak ide s tova húzása, vagy túlságig nyújtása által csaknem minden dalt elejtett; aztán nincs meg hangjában az az erő, melylyel egy líry szerep jellemét visszaadhatna. Odry (fő-pap) hálados szerepét igen szépen énekelte, volt is elismerés részére; e fiatal énekesünk-re szép jövő vár, kivált, ha a tremolirozást elszokja, mely hibát, mint ma is tapasztaltuk, nagyon kezdi gyakorolni. Fenena kis szerepét Dálnoki Róza kisszony szokott kedvességgel tölté be. Dálnoki Izmael szerepében helyvén volt. A choruskó kitűnők voltak; a finálék különösen az első felvonás fináléja nagyszerű volt; nem mulasztjuk el ez alkalommal meg nem dicserni erőyes karnagyunkat Káldi Gyulát, kinek a mai sikeres előadásban nem kis érdeme van.

Dec. 26-án „Szécsi Mária” Szigeti történeti népszínműve, mely általában színirodal-munk illyenmő jobb termékei közé tartozik. A mi az előadást illeti, legelső helyen Szabó Pepit kell kiemelnünk, kit szébben, több köny-nység, természetesebb naivsággal rég nem láttunk játszani. Ime ez az ő szerepköre, itt kitűnő ő, nem a drámában, melynek hangulata nem egyezik meg az ő kedélyével. A közönség teljesen méltányolta is az arattól s kiert, többször kihívták, a székel népdalokat pedig ismételtették. Szécsi Máriát Ufalusiné asszony szintén sikerültén adta, Ufalusi (Ves-selényi) elég mérsékeltsséggel játszott. Tóth Somának Gyulási jobb szerepei közé tartozik, csak egyre kérjük, ha teheti, ne engedje magát egy pillanatra is szélsőségekre csá-bítani; a hatás rovására esik bizonyosan. Bukkenburg lovagban Albisi vítezkedett, jó alak, minden ízében gyáva volt, a közönség jól mulatott rajta. Szathmárinak háládatlanabb szerepe volt (Hamonnay) semhogy kiemelhet-e volna. A közönség szép számmal.

Dec. 27-én: „Choufleuri ur otthon lesz”. Az est hősei ismét Szabó Pepi és Tóth voltak; az utóbbi mint Pettermann classicus alak. Albisi még mindig nem tudja a czimszerepben feledtetni Vinczét. Ma különben némileg jobban sikerült volt játéka mint a multkor. Institoris jó Nabilás. Ezt megelőzte „Fehér Othello.” Szathmári mint szelid leginkább ki-emelte szerepét. Szabó Pepi csinos szobaleány, e szerepe ismét a legjobbak közé tartozik. Boér Gyulai helyett játszott. Közönség szép számmal.

POLITIKAI HIREK.

Austria. Bécs, dec. 21. Bizonyosnak mondják — írja a „P. L.” — hogy Porosz-szág már megfontolandónak állította, valjon nem lenne-e megfelelő, sőt illemszerű, ha Augustenburg hg addig, míg a schleswig-holsteini örökösödés iránt végeles megálapo-dás történik, az országot elhagyná. Hozzá-tesszik, hogy Austria azon várakozásban, mi-szerint egyfelől a hűségek a viszonyokat számba vevendik, másfelől a herceg mindent kerülni fog, mi izgatásul lenne magyarázható, azonnal kifejezte abbéli meggyőződését, hogy semmi, a hget lakása megváltoztatására ösz-tönző lépést a tényállás által indokoltnak nem talál.

Bécs, dec. 22. A „Vaterland” szerint a két német nagyhatalom abban egyezett meg, hogy mindaddig nem lépnek fel a szövetség-nél javaslattal, míg a trónkövetelőkkel maguk közt be nem fejezték a tárgyalásokat, a her-czégsegekben örökösödést illetőleg. Werther báró porosz felhatalmazott ide érkezett, fennen emlegeti a porosz szövetség becsét s e dicsek-

vésért cserébe azt kívánja, engedjen Austria szabad kezét az elbeli herczégsegekben.

Angolország. A „New York Herald” Londonból értesül, hogy egy londoni előkelő czég vállalkozott volna a richmond-i kormány-nak 250,000 enfield-puskát szállítani. A fizetés gyapotban fogna történni, s az említett czég magára vállalja a szállítás kockázatát és összes költséget, s azt reméli, hogy a gya-potból 10 millió dollárt fog bevenni. E fegy-ve-rek a confederatio fehér katonáinak, az eddig használtak pedig a szervezendő fekete csapatoknak fognának adatni.

Francoiaország. Páris, dec. 20. Ugy látszik, hogy a párisi érsék egészen be van avatva a franciaia kormány titkaiba a római kérdésben. A földog tehát, hogy a franciaia papság az ultramontanizmus befolyása alól ki-zabadíttassék. A párisi érsék könyvet ír, a „gallicanismus történetéről”, a mi éppen a legalkalmasabb időben történik. Hasonlókép szándéka van oly katolikus egyetemet ala-pítani Párisban, minő Brüsszelben már létezik.

Páris, dec. 21. Francoiaország követei Londonból, Sz. Pétervárról, Berlinből, Bécsből és Frankfurtból Párisba hívtattak, hogy a császárnak még új év előtt felvilágosításokat adjanak az összes helyzetéről.

A „Patrie” szerint ama választott-bíróági ítélet, melyet Napoleon császár az egyiptomi kormány s a szuezi csatorna-társulat közt fel-mértült nehezségek következtében hozott, — folyvást mindinkább foganatosíttatik. Egy Ismailból dec. 7-ről kelt stűrgöny jeleníti, hogy a szuezi csatorna-társulat elűke az egyiptomi alkirály által hivatalosan értesítte-t arról, miszerint ő — a cs. ítéletnek en-gedve — tűstént megkezdendi a kairo-nady-i édesvizi csatorna munkálatait. Az alkirály már előbb egész készséggel a társulat rendel-kezésére helyezé ama 3,250,000 frtnyi össze-gel, mely a cs. választott-bíró ítélete által az egyiptomi kormányra szabott kártérítés első részletét képezi.

Olaszország. Turin. A képviselőház dec. 17-ki ülésében harcias interpellatiót in-tézt Bixio tábornok a kormányhoz, arra utalván, hogy háborút kell viselni mihielyt a győzelem bizonyosnak mutatkozik. A tábornok nézete szerint Olaszország a megtámadtás esetére is kell hogy gondoskodjék, már pedig győzedelmesen csak úgy védelmezhetné ma-gát, ha a forradalmat hívja segítségül. Kér-dést tesz: miért boosáttatott szabadságra 90,000 katona, miért szereltetett le több erő, midőn ezek ismét helyreállítására legalább egy hó szükséges s ki állhat jót, hogy ez idő alatt Austria nem támad. Lamarmora feleletében hangsúlyozta, hogy a hazafiásgot és katonai erélyt a szükséges pillanatra kellene fentar-tani. Nem látja okát miért szövi Bixio minden beszédébe bele a forradalmat, ő ilyet Olasz-országban nem is ismer, csak átalakulást és függetlenségi harcot. A lefegyverzésről nincs szó csak némi gazdálkodásról; a szabadságo-lásoknál, a tengerészetnél gond van arra for-dítva, hogy a hadierő kellő erőben álljon készen.

Az „Opinione” és „Diritto” roszakaratu koholmányok nevezik azon hírt, mintha Victor Emanuel ellen merénylet kísértetett volna meg.

Rómában állítólag egy rőpiraton dolgoz-nak, a mely felelet lenne Napoleon sajátkeztű levelére, melyben a pápát a szeptemberi con-ventio iránt akarta volt megnyugtanni. Az 1859 óta a franciaia kormányynyal Olasz-orzágot illetőleg váltott jegyzékek stb. nyom-tatás alá adtak, 10 nap óta szakadatlanul dolgoznak a Quirinal titkos nyomdájában. A pápa egy már két év óta készen álló bullát adott ki, melyben az újabb kor tévedéseit karhóztatja.

Nápoly, dec. 20. A Vaticannal megha-sonlatott itt mulató D' Andrea bibornok szaka-datlanul érintkezik a szabadelvű papság tag-jaival, egyleteivel; szükségesnek vallja a Ró-ma és Olaszország közti kiegyezkedést. Állí-tása szerint IX. Piusból mi engedményt sem lehet várni, ő a franciaia-belga párthoz szit. A bibornok a kiegyeztetést oly formán gon-dolja létesíteni, a szeptemberi egyezmény ala-pján, hogy Róma városa maradjon a pápa ke-zén, legyen Olaszország tiszteletbeli fővárosa, melyben székeljen a pápa és a katolikus ha-talmak követi. D' Andrea bibornokról azt terjesztik ellenei, hogy az olasz kormány megvesztegette, holott éppen ő a leggazda-gabb bibornok, mert 190,000 frank évi jöve-delme van.

Róma, dec. 21. A hiv. lap pápai ency-clica-t tesz közzé, mely a 80 tételbe egybe-foglalt, s a polgári társaság búcsészete által elárult vallásra vonatkozó tévtanokat karhó-ztatja. A sz. atya 1865-ki évre egy havi ju-bileum ünneplését engedte meg.

Németország. München, dec. 21. Mint hallatszik, az „A. A. Ztg.”-ban legközelebb ki lesz fejtve, hogy a herczégsekre vonat-kozólag pfalz-bajor örökösödési igények is lé-teznek.

A félhivatalos „Prov. Corr.” a hercegség örökösödési kérdésében hosszabb cikket közöl, mely Bismark ur nézeteinek igen értelmes magyarázatát adja. E szerint az ideiglenes kormány igyekszik a nép szeretetét megnyerni, hogy így a tartományok jövődől állapota annál biztosabban intézethessék el. A birtokviszony változtatása az időszerű birtoklók akarata ellen nem történhetik meg, s Poroszország semmi oly változásba sem fog beleegyezni, mely a porosz és német érdekeknek tökéletes kielégítést nem nyújt. Az örökségi igények vizsgálata még nem történt meg. Poroszország közlekedésről felhívja a korona bírát, véleményét adni a hercegség örökösödési igényei felett. A vélemény azonban nem bírád bírói ítélet természetével, hanem csupán mint figyelemre méltó alap szolgáló a porosz kormány elhatározásához.

Müncheni és berlini tudósítások szerint, a német szövetség napjai meg lénnek számlálva. A bajor kormány hivatalos közlönye azzal fenyegeti, hogy Bajorország kilépend a Bundból s hasonlóan szólítandja fel a többi államokat is.

Kassel, dec. 22. A rendtől mai gyűlésében a Wachenfeld-féle pályauti dolgában heves vita után 25 szavazattal 17 ellen a miniszterek vád alá helyezését határozta el.

Oroszország. Pétervár, dec. 16. Egy jól értesült levelező következőleg vázolja az „északi hatalmak politikáját: „Mióta sikerült politikáknak az osztrák kormányval a három északi hatalom érdekeinek egységét megértetni a lengyel ügyben, s a nyugati hatalmaktól elvonni, a főtörékvés oda járul, hogy tartós szívélyesség létesüljön Ausztria és Poroszország között. A három oszto hatalom szoros összekötése — mondják itt — féken fogja tartani a cosmopolita forradalmat, különösen a szajnamelléki vágyakat zabolozandja meg. Világos, hogy az orosz politika jelenleg nagyon nem szívesen látna Ausztria és Poroszország különválását, mert mindenekelőtt a béke fűrtartása érdekli. A kaukázusi pacificatio fölszabadította a kormány kezét, hogy a megkezdett reformokat erősen fejlessze s pénzügyeit javítsa. Mindehhez béke kell, mely alatt a birodalom összeszedhesse magát. Az oldenburgi igényekről lemondásról is beszélnek Poroszország javára, hogy azok csatlakozása könnyebben sikerüljön. Mindent elkövetnek inkább Ausztria megnyerésére, sem hogy viszályra kerüljön a dolog. A nyugati bátyja sokkal fontosabb rák néve, sem hogy Poroszország nagybővödése árán is fenn ne tartanak. Ide járul még, hogy Poroszország diadalai föltelmezték az államot a kisebb né-

met fejedelemségek féltékenykedésén. Ez oly vívmány, mely külföldön is tiszteletet szerzett Poroszországnak. Ausztria bizonyosan éppen oly elővigyázatos lesz, mint bizalmas, mintán Poroszország részéről — miként beszélük — fontos igéreteket nyert, melyek Oroszország megnyerését is kitérőbe helyik bizonyos esbősegekre s az egyetemlegességnek a területi épségre való kiterjesztésére vonatkoznak.

Dánia. Kopenhága, dec. 21. Az alap-törvények átvizsgálására tett indítvány javaslata következő: Az alsóház tagjai szabadon választassanak 4 évre, 1600 lélek után egy képviselő. A felsőházra néve választási census 2000 tallér tiszta jövedelem vagy 200 tallér egyenes adó; a tagok száma 64, kik közül 12-öt a király nevez ki 12 évre, a többiek megbízatása 8 évig tart. Mindkét ház bir kezdeményezési joggal, feliratokat tehet, maga választja elnökeit.

Spanyolország. A legközelebbi miniszter-válság a camarilla műve volt. A francia követ azt tanácsa a királynőnek, tartsa meg a Narvaez miniszteriumot. Anglia azt akára ez alkalommal bebizonyítani, hogy St. Domingo elvesztése nagyon hasznos Spanyolországra néve. A progressisták már résen álltak, hogy azon esetre, ha a királyné egészen szakít az alkotmányos haladás elveivel, a mozgalom gyeplőt közbe vegyék; a királyné azonban halgatott a jó tanácsra, érezve azt, hogy trónjának fűrtartása az képezi, miszerint a két nyugati hatalom a békét fenn akarja tartani a pyrenei félszigeten.

Madrid, dec. 20. Krisztina királyné ide érkezett. A minisztertanács a királynő elé oly trónbeszédtervezetet terjesztett, mely Domingo feladását jelenti be.

A St. domingoi felkelés elnyomására eddigelő Spanyolország 100 millió reálit költött és 18,000 katonát vesztett; pedig a sziget lakók — 120,000 az egész népesség — akkor csak néhány százat számolt csapatban álltak, míg most már 12,000 embert rendeztek és gyakoroltak be, kik mind jól vannak fegyverezve és tapasztalt vezetők alatt állanak.

Madridból vett tudósítás szerint a királynő szívesen bizta volna meg O' Donnell tábornagyot a kabinet megalakításával; mióta azonban a herceg megfordult Párisban, nagy rokonszenvet tanúsít az olasz királyság iránt, s annak Spanyolország általi elismerését szük-ségesnek vallja. E tant az udvari kamarilla nem csak nem osztja, de gyűlöli, s azért inkább tartanak a zavarok, szegényedjék nemzet és kormány, szenvedjen a jólét és haladás, de az obszcurus elvekből származó elfo-

gultásnak nem szabad merész kezekkel érintenie; a világosság árt a homályhoz szokott szemeknek.

Amerika. Az északi lapok azon reményt fejezik ki, hogy Schermannak sikerülend Savannah bevenni, s így az ott sanyargatott északi hadsereg foglyait kiszabadítani, kik hallatlan barbár bánásmódban részesítettnek. Északi részről Mulford volt a foglyok kicserélésével megbízva, s 5000-et oly állapotban kapott kézre, hogy egész flottiláját kórházzá kelle változtatnia. A déliek e foglyokat majdnem meztelenül rongyosodva engedték járni a forró nap alatt, élelmet is annyit alig adtak, mi az éhhaláltól megövtá s 25—30,000 embert zsúfoltak össze a legégségtelenebb posványos helyekre, úgy, hogy több, mint 11,000 emberre megy az elhalt északi hadifoglyok száma.

A „Richmond Whig” szerint 10,000 oly férfiú létezik Délen, kik hazájuk megmentéséért készek Curtius sorsában osztozni. A nemes czél az lenne, hogy a gazdag északi unionista államokba berontva tűzzel-vassal pusztítsanak, a virágzó nagy északi városokat elhamvaszták.

Az északamerikai elnök izenete szerint az Unio hajóhada jelenleg 671 járműből áll, 510,000 tonna tartalommal, 4610 ágyúval; a szolgálattevő legénység és tisztek száma 51,000 ember; az ellenségeskedés megkezdése óta 1374 hajót, köztük 267 gőzöst foglaltak el a déliektől, e hajók eladatván, 14 1/2 millió dollár vétetett be árúkból. A lefolyt évben az elesett harezosok özvegyeinek és rokkant katonáknak utalványozott nyugdíjak összege tett 4,504,616 dollárt.

Ujabb. Verona, dec. 23. A „B. u. Sch. Ztg.” szerint a Garda tón folyvást czirkálnak a pengizgyörök és tengerészeti őrszadók. Ezenkívül minden éjjel egy ágyunaszád czirkál Riva és St. Viglio között, egy másik St. Vigliótól Peschieráig. Mind Peschieránál, mind Rivánál kész gőzös áll, hogy szűkség esetén azonnal indulhasson. Szabadesapatok partra szállása tehát alig gondolható.

Páris, dec. 19. A Mexicóból visszaérkezett 1-ső vadászszázalój na vonult be, minden ünnepélyesség nélkül; ez majd akkor történik meg, ha az egész mexicói sereg haza érkezett lesz. A törvényhozótest ülése januárban kezdődnek. A párisi érvek az ultramontanokat rövid fokra fogja, következménye, hogy meghunyászkodnak. Az új évi császári beszédéről még mit sem tudnak; ez a börtét nagy nyugtalanságban tartja, miután híre terjedt Fould visszalépésének, azután Spanyol

forradalomtól is tartanak. Narvaez tudatta a császárral, hogy ő Olaszország elismertetését elvileg nem ellenzi, de várni kell az alkalmas pillanatra, midőn a királyné beleegyezését is kinyerhesse. Veillot Rómában a párisi érsek ellen működik s azt állítja, hogy a mig Darboy befolyása meg nem törrik, a francia clerus támogatása veszve van a pápaságra néve. A tunisi hírek fölébreszték a kormány figyelmét, Mac-Mahon tábornagy már azon lehetőségéről beszél, hogy Tunis megszállása bekövetkezhetik.

Berlin, dec. 23. A lengyel pörben ma mondatott ki az ítélet, a vádlottak legnagyobb része felmentetett; a jelen levők közül senki sem ítéltetett halálra vagy fegyházi börtönre. Valamennyi vádlott szabad lábra téttetett, két külföldi kivételével. Az elmenekültek nehánnyára halál ítélet hozott, másokra 1/2—2 évig terjedő fogság.— A kormány a düppei csataterén és z Alsensund partján győzelmi emléket akar emeltetni.

München, dec. 23. A Pfordten és Beust közötti bambergi értekezletek a két kormány teljes egyetértésére vezettek.

Hannover, dec. 23. Ausztria alkudozik Hannoverával és a Hanzavárosokkal, egy tengerészeti egyezmény fölött, az észak-tengeri kereskedelem védelmére.

Madrid, dec. 22. Állítólag a királynő trónbeszéd megemlített, hogy St. Domingo föladatik.

Páris, dec. 24. A császár közvetlen kabinetjét két részre osztá; az egyik rész vezetése Conti államtanácsosra bízott, a másikat Pietri senator veszi át, mindkettő corsicai.

Altona, dec. 24 B. Scheel-Plessen egy felirat szövegét körözteté, melyben az aláírók Holsteinnak szoros egyesítését kérelmezik Poroszországhoz. A báró ur indítvány még azon körökben sem talál viszhangra, melyekben a bekebelezés egy időben kedvez eszmének tartott.

Flensburgban híre volt, hogy egy schleswig-holsteini hadsereg fogja a legközelebb jövőben szerveztetni; s több tiszt és altiszt, kik a korábbi nemzeti hadseregben szolgáltak, várják itteni alkalmaztatásukat.

Bolgárszót orosz ügynökök járkábe, buzdítják a bolgar népséget a Kaukázusba áttelepülésre; de ezek kevés kedvet mutatnak, az előbbi tapasztalatokra emlékezve, nem kívánkoznak muszka alatvalókká lenni.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

NEM HIVATALOS.

Egy ifju.

(1—3)

a ki a gymnasiumi tantárgyakban jártas és arra vállalkozhatik, hogy két fiut magántanítás útján a gymnasium nyolcz osztályán keresztül vigyen, falu helytt, egy úri háznál alkalmazást nyerhet. Szó- akár írásbeli tudakozódásra bővebb felvilágosítást ad

FINÁLY HENRIK muz. egyll. titkár.

Szálloda hirdetés.

(1—3)

Alólírtak van szerencséje tisztelettel tudatni a n. érd. t. cz. utazó közönséggel, hogy

„a magyar koronához“

címzett szállodát

Nagy-Szebenben.

tíjlag kibérelvén, annak minden zugát fényesen felszerelte s a t. utazók kényelmére minden lehető gondot fordított.

Alólírt továbbá jeles könyváról, bel- és külföldi borokról, valamint pontos szolgálatról igen mérsékelt árak mellett gondoskodott.

A midőn az eddigi, hat éves haszonbére tartama alatti bizalomért szíves köszönetet mond, ezutánra is kegyes látogatásért esd

s magát tisztelettel ajánlja

Nagy-Szeben, dec. 1864.

Prokopp Sebestyén, vendéglős.

Haszonbérbeadó jószág.

(1—5)

Gróf Bethlen Émil ur ölgának, a radnoti uradalomnak szántókban, kaszálókban, legelőkhöz és szőlőkben a m.-lekenzei, k.-iklandi és m.-orbai határokon összesen 1800 holdnyi résztt tév birtoka gazdasági épületekkel, M.-Orbán, K.-Iklandon kocsma, M.-Lónán kocsma és bityám-jogokkal, Radnoton udvari lakka és a malom 1/3-dával több évekre haszonbérbe adandó. Értekezhetni Erődsi Sándor urral Marosvásárhelyt.

Közgyűlés.

(2—3)

A m.-valkói, kelecezi és k. újfalusi birtokosságnak 1865 év jan. 6-án közgyűlése lesz Kolozsvártt főinspector mlgs b. Józsi Lajos ur bázánál és elnöklété alatt, melyre a t. cz. birtokos urak mentől nagyobb számban való megjelenésre, annyival inkább felhívatnak, mert sok és nevezetes tárgyak várnak elintézésre.

Incsel, december 23-án, 1864.

GYARMATHY MIKLÓS,

a m.-valkói havasok alinspector.

ELADÓ

(2—3)

Egy kevésbé használt cséplőgép rostával és hajtóval (Göppel), 22 darab faragott kő-jászol öntött-vas rácozattal.

Bővebb tudósítást nyerhetni

Berkenyesen

a jószág igazgatóságnál. Utolsó posta, Mocs.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

Irodalmi ajándékok

újévi ünnepre

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvártt, Harmath Józsefnél Tordán, Wittich Józsefnél Maros-Vásárhelyt, Dobray Nándornál S.-Udvarhelyt, Barthos Domokosnál S.-Szentgyörgyön, Vokál Jánosnál Nagenyeden, Sindel Károlynál Brassóban kapható:

CSEMEGÉK

kisebb gyermekek számára;

melyekkel családok, kisdudók, és elemi tanítóknak kedveskedik

GÁSPÁR JÁNOS

nagyenyei nevelőtanár és képezdeigazgató

Harmadik javított, 9 beszély- és 170 vers csemegével bővített kettős kiadás; névszerint:

egyik íróvelnre nyomott diszkiadás 2 gyönyörű színezett, 2 könyomásu és 23 fametszeti képpel.

20 1/2 nyolczadrét iv, diszes borítéku keménykötésben 2 ft 60 kr.

másik szép fehér papíru népies, iskolai kiadás, 2 fekete könyomásu képpel.

20 nyolczadrét iv, csinos borítéku kemény kötésben csak 1 forint.

Szünnapi kirándulás Erdély nyugati hegyei közé.

Honunk ifjúsága számára. Írta Ompolyi. Öt tájképpel. Ára 60 kr o. é. Kelet tündérvilága vagy Saif Züliázán szultán.

Arab rege. Aly bey után fordította Orbán Balázs. Két rész egy kötetben kötve 2 ft. Diszkiadás, 4 könyomatu képpel, 3 ft.

Magyar-német képes ABCZE

fekete képekkel 20 kr., színezett képekkel 50 kr.

A kis Andor és Zoltán könyve. Elemi magyar Olvasókönyv. Mindkét nemű népiszkolák I-ső és II-dik osztályainak számára írta Pánczél Ferencz. Tizenkét csinos fametszettel. Ára kemény kötésben 50 kr.

Képek a hazai történelemből. Ifjúság számára. Szerkeszté Táneczos János. Ára 50 kr. Diszkiadás, hat színezett képpel. 1 ft 60 kr o. ért.

Képek a természetből. A felderült növényeknek Wagner Ármin után felmutatja Kovács Antal. 10 könyomatu képpel. Ára 1 ft.

Kassay Adolf. Virágfüzér és társas mulatságok, kérdések és számszerinti feleletekben. III-ik bővített kiadás. Szép színezett borítékban 40 kr.